

Dreiging voor het poldermodel komt van Euro en Europa

© Marcel Metze

Uit: Het Financieele Dagblad, 16 januari 2002

De critici zijn aan het navelstaren, vindt Marcel Metze

De discussie over het poldermodel begint zo langzamerhand chaotische trekken te krijgen en raakt meer en meer vermengd met verkiezingsretoriek. Vooral Frits Bolkestein was in het televisie-programma Buitenhof vorige week zondag goed op dreef, met kreten als 'consensus is goed, maar goed beleid is beter'.

Wat mij vooral stoort, is dat de huidige discussie bekende feiten negeert. Zo suggereert een poldercriticus als bankpresident Nout Wellink dat het streven naar consensus vertragend werkt op aanpassingen van de economie. Het is inderdaad belangrijk dat bedrijven de loonkosten in zwakkere tijden snel kunnen verlagen. Maar juist op het gebied van loonflexibiliteit heeft het poldermodel een grote prestatie neergezet, zo bleek in 1999 uit een onderzoek van de Oeso. Deze serieuze internationale denktank bekeek hoe lang het bij een economische teruggang duurt voordat de helft van de gewenste loonaanpassing gerealiseerd is. In de VS was dat 1,5 jaar; in Nederland ongeveer even lang. In Duitsland en Frankrijk nam zo'n aanpassing 3,5 respectievelijk 4 jaar in beslag. Mede door deze souplesse waren de VS en Nederland in de jaren negentig de meest dynamische banenmachines van de Oeso-landen. Zij verschilden slechts in methodiek. De VS verlagen de loonkosten door mensen op straat te zetten; zo ging het de afgelopen maanden ook weer. In het poldermodel huren we minder uitzendkrachten in, stoppen met tijdelijke contracten en vangen ontslagen personeel op in nette uitkeringsregelingen.

Degenen die nu roepen dat het poldermodel maar beter kan worden opgeblazen, lijken te vergeten dat Nederland niet alleen het afgelopen decennium maar al meer dan vier eeuwen tot de succesvolste economieën van de wereld behoort, met uitzondering van de periode waarin wij - mede als gevolg van ernstig intern gebrek aan consensus - onder Frans regime (1795-1813) leefden en ook met uitzondering van de Duitse bezetting tijdens WO II. Zo'n langdurige prestatie moet toch op iets meer zijn gebaseerd dan alleen een gunstige geografische ligging. En dat is zij ook. Het zakenweekblad The Economist deed in 1999 in een 20th Century Survey verslag van een onderzoek naar het verband tussen welvaart en economische vrijheid. Dat verband bestaat en is positief - Nederland stond zevende.

Maar voor de VVD te hard gaat juichen: de crux zit in de definitie van 'economische vrijheid'. Die moet luiden: 'de mogelijkheid om te doen wat je wilt met bezit dat je op legale wijze hebt vergaard, zolang je daden niet de rechten van anderen schenden om hetzelfde te doen'. Het gaat dus om de combinatie van economische vrijheid én rechtszekerheid. Die was blijkbaar in de Republiek der Verenigde Nederlanden en het Koninkrijk der Nederlanden steeds zodanig gewaarborgd dat welvaartscheppende economische activiteiten konden en kunnen groeien en bloeien. Anders gezegd: er bestaat een verband tussen het maatschappelijk vermogen respectvol met elkaar om te gaan - dus in redelijk overleg - en het huidige inkomensniveau van de Nederlanders.

Persoonlijk vind ik dat de poldercritici vooral bezig zijn met navelstaren. En dat terwijl de ernstigste potentiële bedreiging van het nog altijd succesvolle Dutch Model van buiten komt. Wij hebben geheel vrijwillig en zelfs gretig het economische wapen van de de- of revaluatie der munt (dus het goedkoper maken van onze export of import) vrijwillig aan de Europese Centrale Bank te Frankfurt overhandigd, evenals dat van de renteverhoging of -verlaging (ter bestrijding van de inflatie of ter stimulering van onze economie). Ik ben bepaald geen tegenstander van ons EU-lidmaatschap, maar ik constateer wel dat we inmiddels zijn opgezadeld met een inflatie die nu al enkele jaren boven het Europese gemiddelde steekt, die wij zelf heel moeilijk kunnen bestrijden, die ons dus van onze extra welvaarts-groei berooft en die ons meer en meer gelijkenschakelt met de rest van de Euro-12.

Sluipenderwijs lijdt het poldersucces aan een aderlating van vele miljarden - een procent extra inflatie kost ons 3 tot 3,5 miljard euro (7 tot 8 miljard gulden) per jaar; twee procent het dubbele. En als de komende decennia de vergrijzing in andere EU-landen wellicht leidt tot olopemde financieringstekorten en gierende bankbiljettenpersen, kan de inflatieprijs nog veel hoger uitvallen en zelfs onze pensioenspaarpotten aantasten.

Dit soort kanttekeningen zijn in deze maanden van euro-enthousiasme natuurlijk niet populair. Maar ze raken wel een fundamenteel thema. Sinds de Gouden Eeuw hebben omringende grootmachten een paar keer geprobeerd het Nederlandse succes te boycotten of in te palmen. De eerste maal was in 1651, toen Oliver Cromwell in zijn Navigation Act bepaalde dat alle goederenvervoer naar en van Engeland met Engelse schepen moest geschieden. Om onze ondergang als handelsnatie te voorkomen, moesten wij toen

Michiel de Ruyter de Theems op sturen. De tweede maal was in 1795. Toen verbood de Franse bezetter ons om met Engeland handel te drijven en bond hij ons aan een continentaal handelsstelsel. De daaropvolgende recessie was lang en diep; in 1812 bezochten nog slechts veertig schepen de Amsterdamse haven, toen de belangrijkste van het land. Gelukkig werd Napoleon kort daarop bij Waterloo verslagen. Zal twee eeuwen later de EMU de wolf in schaapskleren blijken?

Marcel Metze is onderzoeksjournalist en auteur van boeken over geschiedenis van het poldermodel (Let's talk Dutch now), CDA (De stranding), grote banken (De geur van geld) en Philips (Kortsluiting en Let's make things better).